

Ervaringen van mensen in herstel van een drugsverslaving tijdens de coronapandemie

Resultaten van de REC-PATH studie

Opdam, M., Martinelli, T. & Nagelhout, G., 2023

Achtergrond

Het overwinnen of veranderen van een drugsverslaving is vaak een complex en langdurig proces. We weten dat allerlei persoonlijke, sociale en maatschappelijke factoren invloed kunnen hebben op dat proces. De coronapandemie heeft mogelijk ook invloed gehad op het leven van mensen die in herstel van een verslaving zijn. In deze *factsheet* laten we zien welke factoren invloed hebben op ervaringen tijdens de coronapandemie voor mensen in herstel. Deze kennis kan helpen om ondersteuning te bieden aan mensen in herstel tijdens toekomstige coronagolven of andere vergelijkbare belemmerende omstandigheden.

REC-PATH studie

Data werden verzameld in het kader van de Recovery Pathways studie (REC-PATH). Een onderzoek naar herstelervaringen van mensen met een drugsverslaving in België, het Verenigd Koninkrijk (VK) en Nederland.

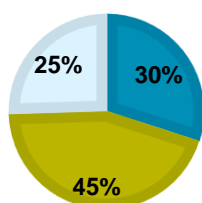
Methode

- We namen een vragenlijst af bij 265 deelnemers uit Nederland, België en het VK tussen november 2020 en mei 2021.
- We onderzochten welke factoren significant samenhangen met de ervaren impact van de coronapandemie en met angst voor corona door middel van binaire logistische regressie analyses.
- Ervaren impact van corona werd gemeten door te vragen of mensen meer of minder corona gerelateerde stress en functiebeperkingen ervaarden en of ze meer of minder moeite hadden om in herstel te blijven of om ondersteuning te vinden. Angst voor corona werd gemeten met de *Angst voor COVID-19-schaal* (Ahorsu e.a. 2022).
- We onderzochten ook hoe deelnemers zelf de COVID-19 uitbraak en gerelateerde maatregelen in relatie tot hun herstel ervaarden door middel van een thematische analyse.

Kenmerken van deelnemers:

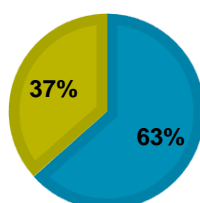
LAND

■ VK ■ Nederland ■ België

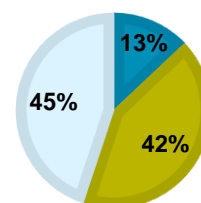
GENDER

■ Mannen ■ Vrouwen

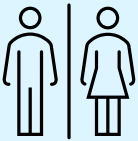
HERSTELFASE

■ 0-1 jaar ■ 1-5 jaar ■ >5 jaar

Resultaten:

Factoren die samenhangen met de impact van de coronapandemie

Vrouwen ervaren vaker een hoge impact van de coronapandemie en mannen vaker een lage impact.

Mensen uit het VK ervaren vaker een hoge impact van de coronapandemie en mensen uit Nederland vaker een lage impact. In België waren de resultaten verdeeld.

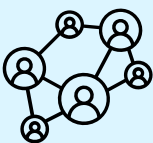
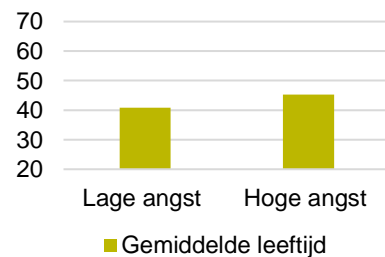
Mensen die actief gebruik maken van herstel ondersteunende zorg ervaren vaker een hoge impact van de coronapandemie en mensen die hier geen gebruik van maken vaker een lage impact.

Resultaten:

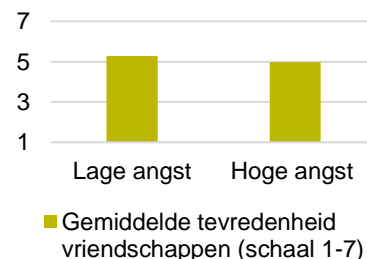
Factoren die samenhangen met de angst voor corona

Mensen met een hoge angst voor corona zijn gemiddeld ouder dan mensen met een lage angst voor corona.

Mensen met een hoge angst voor corona zijn gemiddeld minder tevreden met hun vriendschappen dan mensen met een lage angst voor corona.

Hoe ervaren mensen de coronapandemie in relatie tot hun herstel?

Druk op mentale gezondheid

Veel deelnemers ervaren tijdens de pandemie toegenomen gevoelens van **stress, hopeloosheid, verveling, onrust, frustraties, isolatie en eenzaamheid**. Ook zaken als **zorgen over familieleden, verlies van dierbaren en een verhoogd medisch risico** worden genoemd. Deelnemers vinden het **moeilijker om (herstel)netwerken te onderhouden en in stand te houden**. Als coping mechanisme gebruiken sommigen deelnemers (weer) middelen (voornamelijk alcohol). Anderen hebben vooral **meer gedachtes aan gebruik** maar voelen zich sterk en gemotiveerd genoeg in hun herstelproces.

“Ik voel me sterk en gegrond in mijn eigen herstel en loop geen risico op terugval. Ik weet echter dat mijn geestelijke gezondheid kwetsbaarder kan zijn in tijden van grote stress en dat ik veerkrachtig moet blijven om het herstel vol te houden.”

Vrouw, 38 jaar, VK

“Vrijwilligerswerk is gestopt, zwemmen gaat af en toe, bezoek aan vrienden en ouders is minder. Al met al zijn deze contacten net zo belangrijk als mijn bijeenkomsten en therapie. De impact van COVID is behoorlijk groot en maakt mijn wereld (nog) kleiner.”

Man, 37 jaar, Nederland

Vermindering sociale activiteiten

Over het algemeen beschouwen deelnemers het gebrek aan sociale activiteiten en contacten als het **meest ingrijpende effect op hun leven en herstel**. De beperkingen maken het **lastiger om een sociaal netwerk uit te breiden of te creëren**. Daarnaast noemen deelnemers dat ze **minder herstel gerelateerde uitlaatkleppen** hebben door beperkte toegang tot sport, restaurants, bioscoop en hersteldiensten. Zulke uitlaatkleppen zijn essentieel voor dagbesteding en sociale contacten, volgens deelnemers. Tegelijk zorgen dezelfde beperkingen ervoor dat er **minder ‘triggers’ voor terugval** zijn (bijvoorbeeld drinkende mensen in cafés).

Toegang tot zorg

Voor veel deelnemers is de toegang tot (herstel ondersteunende) zorg verminderd. Dit komt doordat **organisaties die zorg verlenen moeten sluiten** (lockdowns), **wachlijsten groeien en protocollen** (zoals quarantaine, extra vragenlijsten, sluiting bij een besmetting, registratie of een maximaal aantal personen) **de toegang moeilijker maken**. Hoewel veel deelnemers geen zorg nodig hebben, wordt door deelnemers die dit wel nodig hadden **(video)bellen als minder prettig** ervaren ten opzichte van contact in persoon (*face-to-face*) vanwege gebrek aan verbinding.

“Het heeft de manier veranderd waarop ik me bezighoud met de herstelgemeenschap, vrienden en bijeenkomsten. Ik ben gedwongen gebruik te maken van online bijeenkomsten, die niet dezelfde verbondenheid of hetzelfde gevoel geven erbij te horen. Ik heb echter online nieuwe bijeenkomsten en nieuwe ondersteunende netwerken gevonden.”

Man, 51 jaar, VK

Conclusie

De resultaten laten zien dat verschillende factoren invloed hebben op ervaringen tijdens de coronapandemie voor mensen in herstel. Hoewel de factoren en ervaringen van de ene persoon niet noodzakelijkerwijs van toepassing is op een andere persoon, zijn er wel een aantal factoren die significante of opvallende verschillen laten zien. Bij deze factoren kan een onderscheid worden gemaakt tussen risico- en beschermingsfactoren voor herstel tijdens de coronapandemie.

Deelnemers die meer impact of angst ervaren in de coronapandemie

- Vrouwelijke deelnemers
- Deelnemers uit VK
- Deelnemers die actief herstel-gerelateerde zorg gebruiken
- Deelnemers met een hogere leeftijd
- Deelnemers die minder tevreden zijn met hun vriendschappen

Deelnemers die minder impact of angst ervaren in de coronapandemie

- Deelnemers die zich sterk voelen in het herstelproces
- Deelnemers met een stabiel sociaal netwerk
- Deelnemers die herstel-gerelateerde zorg niet nodig hebben

De resultaten wijzen op het belang van een goede toegang tot sociale netwerken en persoonlijke toegang tot ondersteuning (herstel-gerelateerde zorg en uitlaatkleppen). Hierbij kan het nuttig zijn om specifieke aandacht te hebben voor herstel-gerelateerde zorg in een crisisrichtlijn bij pandemieën. Bovendien kunnen workshops over uitdagingen en oplossingen in tijden van crises een mogelijkheid bieden om het bewustzijn over mogelijke risico's te vergroten.

Bronvermelding:

Onderzoeksinstituut IVO (2023). Factsheet **Ervaringen van mensen in herstel van een drugsverslaving tijdens de coronapandemie.**

Den Haag: IVO